

ALEI TZION ELUL PROGRAMME (IV) – THEMES OF SUKKOT

Tur Orach Chayim # 625

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם וגו' תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכן הרבה מצות לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להכחישנו והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהוא ברא הכל לרצונו והוא אשר לו הכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהן כרצונו ואין מי שיאמר לו מה תעשה כאשר עשה עמנו בהוציא אותנו מארץ מצרים באותות ובמופתים והסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני כבודו שהקיפן בהם לבל יכה בהם שרב ושמם ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות כדי שנזכור נפלאותיו ונוראותיו ואע"פ שיצאנו ממצרים בחדש ניסן לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך ולכן צוה אותנו שנעשה בחדש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה וסוכה זו צריך שתהיה במקום הראוי לעשותה וממין הראוי ושיהיו דפנותיה כראוי בשיעורם ובמנינם ושיהיה סככה כראוי ושלא תהא גבוה יותר משיעורה ולא נמוכה פחות משיעורה ולא קטנה משיעורה:

Vilna Gaon - Shir Hashirim 1:4

וגם הם נגד ד' רגלים הא' נגד פסח שאמרו צורס. וסב' נגד שבועות שהוא מקן מורה .
וסג' הוא נגד סוכות שהוא זכר להיקף ענני כבוד שהיה חלוי צנין המשכן כידוע .
ובזה יתורץ מה שהקשו למה אנו חנונו עושים סוכות בחשרי כיון שהוא נגד היקף
ענני כבוד היה ראוי לעשות בנין כי בנין היה החילת היקף עננים . אבל נראה לפי
שקבעו אף העגל וכהלקו העננים ואז לא חזרו עד שהחילו לעשות המשכן ומשה
ירד ציוס"כ ובמחרת יו"כ ויקהל משה ולויה על מלאכת המשכן וזה היה ציוס"כ בחשרי וכתב
וכעס הביאו עוד נדבס צבקר צבקר צ' ימים כרי י"ג בחשרי וציו"ד בחשרי נטלו כל חכס
לב עמקס את הזכס במנין ומסקל וצט"ו הסחילו לעשות ואז חזרו ענני כבוד ולכך אנו
עושין סוכות צט"ו בחשרי . והד' משכני אהריך הוא נגד שמיני טלפת שהוא לישראל לבדו .

Rav Kook – Siddur

התשובה וכל ההליכות המעשיות שלה. עם הרוח הכללית השולטת בעיקרה
בימים המיוחדים לתשובה. עם גודל התועלת שלה לזכך את הנפשות. לעדן את
הרוח ולטהר את המעשים מכעורם. היא מוכרחת להיות סופנת עמה איזו חולשה.
שלא נמלט ממנה אפילו הגבור שבגבורים. כשמקמצים את עז הרצון. כשכופפים
את עז החיים. ע"י הסלידה הפנימית. והנטיה לשוב מכל חטא. מתקמץ ג"כ הרצון
של הטוב. עז החיים הטהורים מתחלש גם הוא. נמצא האדם סובל מטהרתו
המוסרית חולשה כזאת. שסובל חולה שהתרפא ע"י הזרמה אלקטרית. שאמנם
גרשה את הארס שבמחלתו. אבל החלישה את הכח החי והבריא שבו. שבים. ע"כ.
ימים של שמחת קדש. של חדות נפש. לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הטהור.
אז תהיה התשובה שלמה.

„ופרוש עלינו סוכת שלומך” — מצינו בסוכה שנשנו בה הלכות מיוחדות שהן מכשירות אותה, לא רק כשאיננה בשלמותה, אלא גם כשחסרים בה חלקים גדולים — „שתיים (מחיצות) כהלכתן, ושלישית אפילו טפח”, „דופן עקומה עד ארבע אמות” לבוד, גוד אחית וכו’.

והוא הדין — מידת השלום, השלום הוא כל כך יקר, וכל כך חיוני, שגם אם לא ניתן להשיגו בשלימותו, ראוי להשתדל להשיגו גם בצורה חלקית, גם בצורה מקוטעת, ובלבד שיהיה שלום בין איש לרעהו, ובין יחיד לצבור וכו’.

„גדול השלום”, ואנו מבקשים ומתפללים על השלום, גם אם יהיה רק בבחינת סוכה, שרק ההלכות המיוחדות מכשירות אותה (מדברים שבע”פ).

Rambam Hilchot Yomtov 1:4-6

הלכה ד כל מלאכה שחייבין עליה בשבת אם עשה אותה ביום טוב שלא לצורך אכילה לוקה חוץ מן ההוצאה מרשות לרשות וההבערה א שמתוך שהותרה הוצאה ביום טוב לצורך אכילה הותרה שלא לצורך אכילה, לפיכך מותר ביום טוב להוציא קטן ב או ספר תורה או מפתח וכיוצא באלו מרשות לרשות. וכן מותר להבעיר אע”פ שאינו לצורך אכילה, ושאר מלאכות כל שיש בו צורך אכילה מותר כגון שחיטה ואפייה ולישה וכיוצא בהן, וכל שאין בהן צורך אכילה אסור כגון כתיבה ואריגה ובנין וכיוצא בהן.

הלכה ה כל מלאכה שאפשר לה ליעשות מערב יום טוב ולא יהיה בה הפסד ולא חסרון אם נעשית מבערב אסרו חכמים לעשות אותה ביום טוב אף על פי שהיא לצורך אכילה, ולמה אסרו דבר זה גזירה שמא יניח אדם מלאכות שאפשר לעשותן מערב יום טוב ליום טוב ונמצא יום טוב כולו הולך בעשיית אותן מלאכות וימנע משמחת יום טוב ולא יהיה לו פנאי לאכול ולשתות.

הלכה ו ומזה הטעם עצמו לא אסרו ההוצאה ביום טוב ואע”פ שכל הוצאה היא מלאכה שאפשר לעשותה מערב יום טוב ולמה לא אסרוה כדי להרבות בשמחת יום טוב ויולך ויביא כל מה שירצה וישלים חפציו ולא יהיה כמי שידיו אסורות, אבל שאר מלאכות שאפשר לעשותן מערב יום טוב הואיל ויש בהן עסק אין עושין אותן ביום טוב

Kitzur Shulchan Aruch 134

סעיף ג גם בסכך יש כמה דינים, וכיון שאנו נוהגין לסכך בענפי אילנות או בקנים כיון שהם גידולי קרקע והמה תלושים ואינם מקבלים טומאה ואינם קשורים יחד אין בהם שום חשש.

סעיף ד לכתחלה ראוי להחמיר שלא להניח על הסוכה דבר המקבל טומאה שיניח עליו את הסכך כגון סולמות שיש בהן בית קיבול השליבות וכל - שכן שאר כלים כגון מרא (מעדר) ומגרפה, ואפילו ליתן אותם על הסכך להחזיקו יש להחמיר, ובדיעבד או שאין לו שאר דברים הכל מותר דקיימא לן דמותר להעמיד את הסכך בדבר המקבל טומאה.

Kitzur Shulchan Aruch 135

סעיף א כתיב בסכות תשבו שבעת ימים, פירוש תדורו בסכות. אמרה תורה שידור בסוכה שבעת ימים כמו שהוא דר בביתו כל השנה, כן תהא עתה עיקר דירתו בסוכה שיכניס לתוכה כליו הנאים ומצעות הנאות, ואוכל ושותה ולומד ומטייל וישן בסוכה, ואפילו אם מספר עם חבירו יספר בסוכה, וכן אם מתפלל ביחידות יתפלל בתוך הסוכה.

סעיף ז בשאר הלילות וכן בכל הימים אין חיוב לאכול בסוכה, אלא שאם הוא רוצה לאכול אכילת קבע או לישן צריך לאכול או לישן בסוכה ומהו אכילת קבע, פת יותר מכביצה אפילו לא קבע עליו ואפילו היא פת כיסנין, וכן תבשיל העשוי מחמשת מיני דגן יותר מכביצה וקבע עליו חייב בסוכה ולברך עליו לישיב בסוכה, אבל פירות אפילו אכל הרבה וקבע עליהם מותר לאכול חוץ לסוכה, וכן יין או שאר משקים או בשר וגבינה מותר לאכול ולשתות חוץ לסוכה, ודוקא שלא קבע עליו. אבל אם רוצה לשתות יין או שאר משקים בדרך קבע, או שרוצה לאכול בשר או גבינה דרך קבע צריך סוכה, ולא יברך עליהם לישיב בסוכה. וטוב שיאכל קודם פת כדי שיברך. וכל זאת מדינא, אבל מי שמחמיר על עצמו שאפילו מים אינו שותה חוץ לסוכה הרי זה משובח.

סעיף ח שינה אפילו עראי מדינא צריך סוכה. וכן עושין המדקדקין במצות שאפילו שינת עראי אינם ישנים חוץ לסוכה, ועתה שנוהגים הרבה להקל בשינה, כתבו האחרונים זכרונם לברכה כמה טעמים ללמד זכות עליהם. אבל כל ירא שמים ראוי לו להחמיר ולעשות סוכה שיכול לדור שם עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה כולה אם אפשר לו, ולכל הפחות שתהא ראויה לישן שם הוא לבדו, ואם אינה כן אפילו בדיעבד היא פסולה.

Shulchan Aruch Orach Chayim 639

סעיף ב אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבעה, בין ביום בין בלילה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפי' שינת עראי; אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה. וכמה אכילת עראי, כביצה מפת; ומותר לשתות מים ויין ולאכול פירות (ואפי' קבע עלייהו) (ד"ע) חוץ לסוכה; ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפי' מים, הרי זה משובח; ותבשיל העשוי מחמשת מינים, אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה. הגה: ומה שנוהגין להקל עכשיו בשינה, שאין ישנים בסוכה רק המדקדקין במצות, י"א משום צנה, דיש צער לישן במקומות הקרים (מרדכי פ' הישן); ולי נראה משום דמצות סוכה איש וביתו, איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה, ובמקום שלא יוכל לישן עם אשתו, שאין לו סוכה מיוחדת, פטור; וטוב להחמיר ולהיות שם עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה, אם אפשר להיות לו סוכה מיוחדת.

Levush

מה שנהגו רובא דעלמא לישן חוץ לסוכה, כבר אמרנו למעלה שסומכין על דבר זה שיראים מפני הצנה, והוי כחולה שאין בו סכנה או כמצטער שפטור מן הסוכה, שאין לכל אדם כרים וכסתות שיוכל להביאם תוך הסוכה, ואפילו יש לו אין כל אדם יכול לטרוח בכל לילה להביאם שם ולמחר לפנותם, ואין לך מצטער גדול מזה.